

Václav Klaus: Dnešní hrozbu inflace strašlivě podceňujeme

- CZ24 News | 7. října 2021

ČESKO: Aby nebylo mýlky, inflace – zvyšování cenové hladiny, nikoli jen jednotlivých cen – znamená znehodnocování peněz (a peněžních úspor). Opakuji, mluvím o zvyšování cenové hladiny, nikoli o zdražování, nikoli o pohybu jednotlivých cen vzhůru (a jiných dolů). Dnes vzniklá a rychle se rozbíhající inflace je důsledkem a projevem **hluboké ekonomické nerovnováhy** v naší zemi (ale i na řadě míst západního světa), která se sice připravovala už dlouho – minimálně od krize let 2008-2009 – ale jejíž hloubku výrazně zvětšil covidový ekonomický otřes, který způsobila nejen sama **nemoc covid-19**, ale hlavně **kovidismus**, tedy křečovitá a daleko přestřelená reakce vlád západního světa na tuto zvláštní epidemii.

Ekonomická nerovnováha (inflačního typu, převahy agregátní poptávky nad nabídkou) tu je a bude. **Nejde o přechodný jev**, který – do jara – lepší, chytřejší a opatrnější politika centrální banky a vlády odstraní, vrátí nás k rovnováze a inflaci potlačí. Výsledky fiskální politiky naší vlády a měnové politiky naší centrální banky do jara lepší nebudou, protože tyto politiky nejsou snadno změnitelné, nejsou učebnicovou proměnlivou veličinou, nejsou „variable“ (proměnná). Jsou zafixovaným společenským fenoménem, prosazovaným u nás mnoha zájmy, nejsou počítačovou hrou. I kdyby však byly rychle změnitelné, jako že nejsou, dnešní nerovnováha snadno zmizet nemůže. Naši spoluobčané by měli pochopit, že nejde o zdražování, o izolované pohyby jednotlivých cen, ale o **fenomén inflace, vážné ekonomické poruchy**.

Chápe se to špatně. Za posledních 100 let existence našeho moderního státu jsme žádnou velkou inflaci – na rozdíl od Německa po 1. světové válce, Maďarska po 2. světové válce či některých postkomunistických zemí (jako Polsko či Bulharsko v období pádu komunismu) – neměli. Rašínovská mentalita u nás přetrvávala do jisté míry i v éře komunismu. Měli jsme nejmenší ekonomickou nerovnováhu ze všech srovnatelných komunistických zemí.

Jednorázový, vědomě zorganizovaný transformační cenový skok v roce 1991, který mnohé postrašil, byl něco úplně jiného než inflace. Málo chápeme vnitřní dynamiku inflace a vznikajících cenových spirál – ceny tlačící na další ceny, ceny na mzdy a ty na ceny, ceny na měnový kurz a znovu ceny. Vymknout se těmto spirálám je velmi netriviálním úkolem.

Vědí to naši ministři financí a centrální bankéři? Nejsem si jist. Kdyby to věděli, nemohli by dopustit dnešní obří rozpočtové deficity a dnešní rozsah tisku peněz. Je evidentní, že to nevěděli (a neví) a že jsou pomýleni dnešními „novými měnovými teoriemi“, které v Americe prosadila v progresivistickou revoluci strašlivě oslabené ekonomické vědě tamní levice.

Zrekapitulujme si to. Inflace je hrozivý **náklad** (a důsledek) nerovnováhy agregátní poptávky a nabídky a zároveň je jedinou **cestou**, jak tuto nerovnováhu odstranit. Nechat inflaci proběhnout je vždy lepší než ji uměle potlačit, o tom nás komunismus poučil. Ale odstranění nerovnováhy touto cestou je možné jen při racionálním společenském uspořádání, jen při politické souhře, jen při opuštění „nárokové“ ekonomiky, jen při návratu k ekonomické racionalitě (a rozpočtové obezřetnosti a opuštění akomodativní měnové politiky) a při zbavení se nároků k zelené měnové politice (známý Green Deal).

Toto docílit bude samozřejmě nesmírně obtížné. Covidem a kovidismem došlo k rozpadu veřejných financí a k opuštění rozpočtového omezení (budget constraint), jehož existence je předpokladem

ekonomické racionality. Ještě nikdy nebylo rozpočtové omezení tak měkké jako dosud. Ani za komunismu (mluvím o makroekonomické rovině). Dnes došlo k vytvoření bezprecedentního rozpočtového deficitu, k šílenému vyhazování peněz z veřejných rozpočtů, k v historii neznámému růstu mezd a platů při obrovském pádu produktu (a HDP). Nechci to zatížit spoustou čísel, ta sama o sobě stejně nic neříkají.

Zatím to všem ještě nedochází, ale lidé růst cen začínají vnímat. Není to vidět i proto, že špatně měříme cenový index – řadu cen už dlouho vědomě vynecháváme (aby se snadněji „cílovala“ inflace). Hlavně však došlo v poslední době k velkým strukturálním posunům ve spotřebě, což cenový index – sebelépe konstruovaný statistiky (a to jim nevytýkám) – není schopen vyjádřit. Inflaci to zatím a úspěšně skrývá a dává to špatný signál. Rozbíhající se inflaci i proto strašlivě podceňujeme.

Už jsem vyjádřil svou pochybnost nad naší krátkodobou schopností inflaci potlačit. Horší jsou však faktory dlouhodobé, faktory systémové, kterými jsou **vítězství utopického uvažování rovnostářů, pokrokářů, globalistů a environmentalistů nad zdravým selským rozumem a nad elementární ekonomickou racionalitou**. Zdravý selský rozum a ekonomická racionalita na politické scéně nemají zastání, nemají své aktivisty ani lobbisty, téma inflace v rámci volební kampaně nikoli náhodou nikdo nevypointovává. Nerovnováha se bude proto dále prohlubovat a inflace bude bohužel narůstat. Je zbytečné, aby si proto nadávali guvernér ČNB a ministryně financí.

Jsme schopni se z existujícího bludného kruhu vymanit? Moc naděje tomu nedávám. Inflace se – jako důchodce, jako příjemce pouze fixního příjmu – i já osobně bojím. A se mnou jistě další příjemci fixních příjmů a majitelé úspor. Najdeme nového Rašína? Má šanci získat politický mandát? V těchto volbách určitě ne. Tam zůstanou jen politické hrátky. Inflaci nepodceňujeme.

Autor: Václav Klaus